

Pozměňovací návrh Marka Bendy k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) v platném znění a další související zákony (tisk 207)

V části první čl. I dosavadní bod 495 zní:

„495. V § 448 odst. 2 se slovo „tento“ a slova „nebo jiný právní předpis“ zrušují a věta druhá a třetí se nahrazují větami „Stanovy mohou určit, že jednoho nebo více členů dozorčí rady volí zaměstnanci společnosti. Počet členů dozorčí rady volených zaměstnanci však nesmí být větší, než počet členů dozorčí rady volených valnou hromadou.“.“

Odůvodnění tohoto pozměňovacího návrhu:

Zákon č. 458/2016 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), zavedl s účinností od 14. ledna 2017 již dříve zrušené povinné zastoupení zaměstnanců v dozorčích radách akciových společností. V důvodové zprávě k tomuto zákonu bylo zavedení povinného zastoupení zaměstnanců v dozorčích radách akciových společností s více jak 500 zaměstnanci odůvodňováno zejména tím, že tato spoluúčast nevede ke zhoršení konkurenceschopnosti českých podniků a dále s obecným odvoláváním se na Chartu základních sociálních práv zaměstnanců Evropské unie přijaté v roce 1989. Tato účelová argumentace nebyla doplněna žádnými dalšími informacemi, zejména chyběly analytické údaje potvrzující potřebu zavést takovou povinnost pro privátní podniky, pouze s obecným odkazem na to, že v řadě velkých akciových společností se toto zastupování zaměstnanců osvědčuje, dává možnost přenášet do řídicích a dozorčích orgánů akciových společností informace o názorech zaměstnanců a o jejich potřebách a podílet se na kontrole správy akciových společností v zájmu ochrany práv zaměstnanců. Je přitom zřejmé, že přenášením informací o názorech zaměstnanců do řídicích a dozorčích orgánů společnosti je dnes ve velkých podnicích běžně zajišťováno nástroji interní komunikace se zaměstnanci, které mnohem účelněji než povinné účasti v dozorčích radách informují všechny zaměstnance o směřování privátních podniků a jejich fungování.

Stávající Evropská úprava vychází především z Evropské směrnice Rady č. 2001/86/ES ze dne 8. října 2001, kterou se doplňuje statut pouze evropské společnosti (SE) s ohledem na zapojení zaměstnanců. Ta konstatuje, že participace zaměstnanců ve vedení společností záleží na dohodě mezi managementem a zaměstnanci, pokud však nedojde k dohodě, budou platit ustanovení obsažená ve směrnici, ale EU dává členským státům možnost tuto směrnici vůbec neimplementovat.

Mezi státy s rozvinutou a moderní ekonomikou, které zároveň zákonem neukládají povinnou účast zaměstnanců v dozorčích radách privátních podniků, patří např. Velká Británie, Belgie, Estonsko, Polsko, Irsko, Kypr, Itálie, Lucembursko, Malta, Švýcarsko a další země mimo EU.

Mezi rizika, která jsou spojena s povinnou volbou do dozorových orgánů akciových společností patří i oprávněná obava, že zvolený zaměstnanec nebude mít dostatečnou odbornost k výkonu konkrétní funkce. Je odpovědností valné hromady, aby do orgánů akciové společnosti volila osoby náležitě odborně připravené a s důvěrou valné hromady, což v případě zaměstnanecké volby nemusí být respektováno. V takovém případě pak hrozí riziko, na které bylo už při znovuzavedení této povinnosti v roce 2016 poukazováno, a to možný únik citlivých interních informací mimo společnost, například o rozdělení zisku společnosti, odměňování nejvyšších představitelů organizace a jiných strategických krocích. V praxi, například u podniků z oblasti IT a financí, se objevují problémy v podobě nezájmu zaměstnanců o účast v dozorčích radách podniků, přestože podniky mají povinnost tuto pozici ze zákona zaměstnanci obsadit. Ukazuje se, že v takových podnicích již existují jiné, efektivnější metody informování zaměstnanců o fungování a řízení těchto podniků, takže zaměstnanci pak o takovéto právo nestojí a nejeví o něj žádný zájem.

Navrhovanou úpravou se ruší povinnost volit do dozorčích rad privátních podniků zástupce z řad zaměstnanců z povinnosti. Po změně zůstane na dohodě mezi managementem privátních podniků a zaměstnanci, zda takovou možnost zapojení zaměstnanců považují pro podnik za efektivní způsob komunikace se zaměstnanci a zda v rámci sociálního dialogu chtějí nebo potřebují práva účasti zaměstnanců v dozorčích radách využít či nikoliv